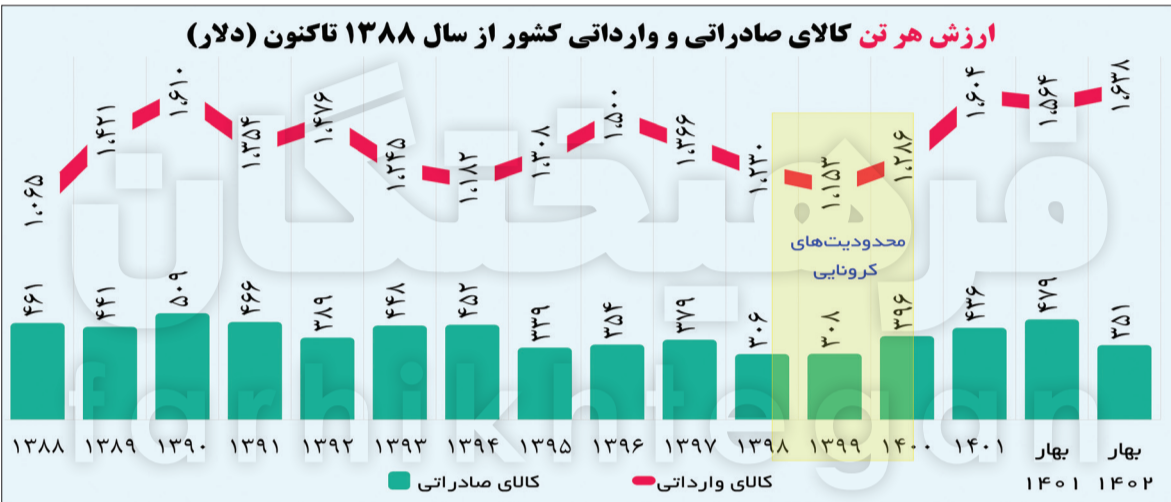
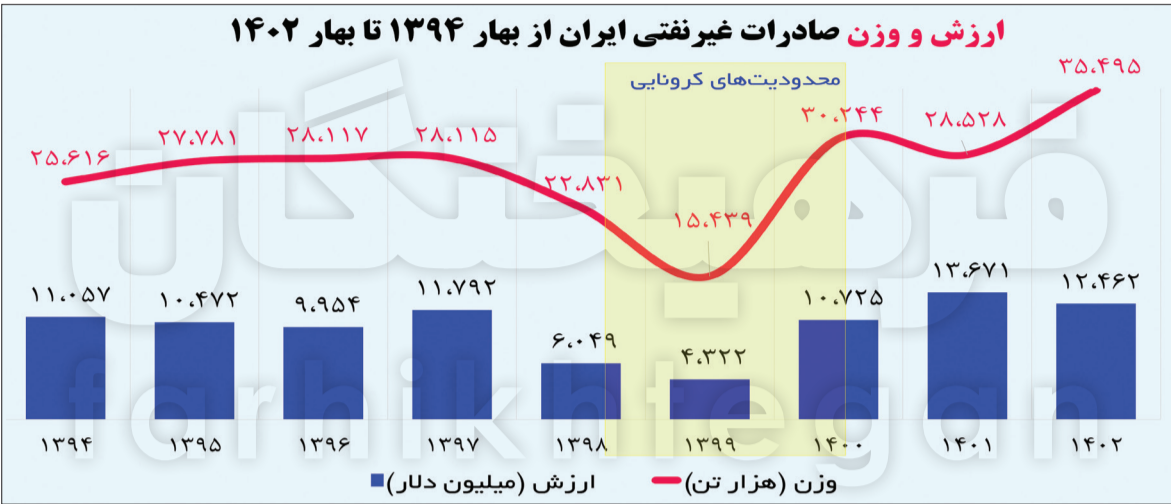

در سه ماه اول سال رکورد وزنی صادرات غیرنفتی شکسته شد، هرچند ارزش دلاری کم شد

رشد امیدوارکننده صادرات غیرنفتی بهار ۱۴۰۲

بخش اصلی	سال ۱۴۰۲		سال ۱۴۰۱		درصد تغییرات
	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	
دام و طیور	۲۳۸	۳۱۷	۱۷۰	۲۱۹	۴۴.۸
دامپروری	۰.۲	۲.۰	۰.۱	۰.۸	۱۵۱.۹
شیلته	۳۷	۸۰	۳۰	۵۹	۳۵.۴
زراعی	۱۵۵۴	۵۶۲	۱۶۸۱	۵۳۲	۵.۶
باغی	۲۳۹	۳۳۴	۳۱۳	۳۱۳	۶.۴
محصولات جنگلی	۴۰	۶	۶	۶	۱۵.۷
جمع کل	۲,۰۷۲	۱,۳۰۲	۲,۲۲۹	۱,۱۳۰	۱۵.۲

عنوان	۲ ماهه ۱۴۰۲	۲ ماهه ۱۴۰۱	درصد تغییرات
تیرآهن	۱۲	۲۵	۱۵۸.۳
میلهگرد	۲۷۲	۳۶۲	۳۳۱.۱
نیشی ناودانی و سایر مقاطع	۱۷	۲۰	۱۷.۶
کل مقاطع طولی فولادی	۳۰۱	۴۰۷	۳۵.۲
ورق گرم	۳۳	۸۲	۱۴۸.۵
ورق سرد	۶	۱	-۸۳.۳
ورق پوششدار	۱۷	۱۵	-۴۱.۲
کل مقاطع تخت فولادی	۵۶	۹۴	۶۷.۹
کل محصولات فولادی	۳۵۷	۵۰۱	۴۰.۳
بیل و بلوم	۸۳۸	۹۰۰	۷.۴
اسلب	۲۲۸	۵۱۴	۱۲۵.۴
فولاد میانی	۱۰۶۶	۱۴۱۴	۳۳
آهن اسفنجی	۰	۲۰۴	۲۰۴

نام محصول	۳ ماهه نخست ۱۴۰۲		۳ ماهه نخست ۱۴۰۱		تغییرات
	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)	
بنزین	-	-	-	-	۱۰۰
کاتد و قطعات کاتد از مس تصفیه شده	۸	۶۶	۳۳	۳۱۷	-۷۹.۲
سایر فرآورده‌های نفت با روغن‌های معدنی قیری	۲۴۵	۹۹	۵۰۴	۳۷۳	-۷۳.۵
پلی‌اتیلن گرید فیلم با چگالی کمتر از ۹۴ درصد	۱۶۱	۱۵۳	۳۶۴	۵۳۵	-۷۱.۴
سایر روغن‌های سبک و فرآورده‌ها به جز بنزین	۳۰۶	۱۳۷	۴۸۲	۳۷۶	-۶۳.۶
اوره به شکل‌های مختلف	۱۴۳۰	۳۸۷	۱۳۱۶	۸۳۹	-۵۳.۹
پلی‌اتیلن گرید فیلم با چگالی ۹۴ درصد یا بیشتر	۱۷۵	۱۶۶	۲۲۲	۲۵۶	-۳۵.۲
متانول	۲۰۹۵	۵۲۰	۲۰۴۳۳	۷۵۶	-۳۱.۲
آلومینیوم به صورت کارنشد، غیرمجموع	۷۳	۱۶۷	۸۵	۲۲۵	-۲۵.۸
سایر محصولات نیمه‌تمام آهن یا فولاد غیرمجموع	۶۴۶	۳۳۰	۶۸۸	۳۹۹	-۱۷.۳
پروپان مایع شده در ظروف یک هزار سانتی‌متر مکعب	۱۰۷۳۰	۸۸۳	۱۰۳۷۰	۹۸۶	-۱۰.۴
محصولات نیمه‌تمام آهن یا فولاد غیرمجموع	۳۰۸	۱۶۶	۲۸۲	۱۶۵	۰.۶
روی غیرمجموع محتوی ۹۵/۹۹ درصد تا ۹۹/۹۹ وزنی	۵۴	۱۴۴	۳۷	۱۴۳	۰.۷
شمش از آهن و فولاد غیرمجموع	۸۸۰	۴۵۶	۷۳۵	۴۲۸	۶.۵
پسته‌ها یا پوست تازه یا خشک	۸	۴۴	۷	۴۱	۷.۳
بوتان مایع شده در ظروف یک هزار سانتی‌متر مکعب	۱۱۳۵	۵۹۲	۷۶۲	۵۳۱	۱۱.۵
میله‌های آهنی یا فولادی، گرم نورد شده دارای دندانه	۵۱۱	۲۵۶	۳۶۵	۲۲۳	۱۴.۸
قیر نفت	۱۰۳۳۴	۵۲۴	۱۰۵۰۳	۴۴۵	۳۳.۳
گاز طبیعی	۴۰۷۱۱	۱۰۶۱۰	۳۱۰۸۶	۹۳۲	۷۳.۸
اتیلن گلیکول (اتن دی‌نول)	۲۶۶	۱۱۸	۸۶	۵۰	۱۳.۶
مجموع	۱۶,۲۷۵	۶,۸۲۸	۱۴,۱۴۵	۸,۱۰۵	-۱۵.۸

داشته اما نسبت به بهار سال گذشته به لحاظ ارزش تنها نزدیک به یک درصد رشد داشته است. شمش از آهن و فولاد غیرمجموع (با کد تعرفه ۷۲۰۶۱۰۰) طی بهار امسال گرچه با رشد ۲۰ درصدی در وزن روبه‌رو بوده اما به لحاظ ارزش ۶.۵ درصد رشد صادرات را تجربه کرده است. همچنین صادرات میله‌های آهنی یا فولادی، گرم نورد شده دارای دندانه (با کد تعرفه ۷۲۱۴۲۰۰) گرچه در بهار امسال با رشد بیش از ۴۰ درصدی در وزن روبه‌رو بوده اما گرم نورد شده ارزآوری فقط رشد ۱۴ درصدی داشته است.

رشد ارزآوری صادرات غذا و کشاورزی

نگاهی به وضعیت صادرات بخش کشاورزی و غذا نشان می‌دهد در این بخش، صادرات کشور دو میلیون و ۷۱ هزار تن به ارزش ۱ میلیارد و ۳۰۲ میلیون دلار بوده که به لحاظ وزنی کاهش ۷ درصدی داشته اما به لحاظ ارزش با رشد ۱۵.۲ درصدی روبه‌رو شده است. در زیربخش‌های صادرات بخش غذا و کشاورزی آمارها نشان می‌دهد طی بهار ۱۴۰۲ بیش از ۹۳ درصد از صادرات این بخش مربوط به بخش دام و طیور، بخش زراعی و محصولات باغی است. ۶.۲ درصد نیز مربوط به بخش شیلته و کمتر از یک نیز مربوط به بخش‌های دامپروری و محصولات جنگلی است. براساس این آمارها، صادرات بخش زراعی با وجود کاهش ۷.۶ درصدی در وزن، با افزایش ۵.۶ درصدی در ارزش روبه‌رو بوده است. در بخش دام و طیور صادرات رشد ۴۰ درصدی در وزن و ۴۵ درصدی در ارزش داشته است. در بخش باغی صادرات به لحاظ وزنی کاهش ۳۱ درصدی داشته اما افزایش ۶.۴ درصدی در ارزش را تجربه کرده است. در بخش شیلته صادرات به لحاظ وزنی ۲۶.۴ درصد و به لحاظ ارزش رشد ۲۵.۴ درصدی داشته است.

اما نگاهی به برخی محصولات نیز نشان می‌دهد در بهار ۱۴۰۲ نسبت به بهار ۱۴۰۱ صادرات گوجه‌فرنگی با رشد ۱۰ درصدی در وزن و ارزش روبه‌رو شده. پسته با رشد ۵ درصدی در وزن و کاهش ۲ درصدی در ارزش، خرما با کاهش ۲.۲ درصدی در وزن و رشد ۱۱.۳ درصدی در ارزش، انگور با رشد ۹.۳ درصدی وزن و ۴۰ درصدی در ارزش، سیب با کاهش ۶۲ درصدی وزن و کاهش ۱۸.۵ درصدی در ارزش، زعفران با رشد ۶۸ درصدی وزن و ۵۸ درصدی در ارزش و صادرات هندوانه با کاهش ۱۶ و ۱۷ درصدی در ارزش و وزن روبه‌رو شده است. در مجموع در بخش کشاورزی و غذا هرچند صادرات به لحاظ ارزش کاهش ۷ درصدی داشته اما افزایش قیمت‌ها در برخی اقلام کشاورزی این کاهش وزنی را پوشش داده است.

فصل بد فلزات و پتروشیمی

گفته شد که ارزش وزنی صادرات غیرنفتی کشور در بهار امسال یک رکورد از خود به جا گذاشته و نسبت به مدت مشابه بهار ۱۴۰۱ رشد ۲۴.۴ درصدی را تجربه کرده است. همچنین در بخش‌های مختلف کالایی نیز آمارها نشان می‌دهد گرچه در بخش کشاورزی به‌رغم کاهش ۷ درصدی وزن صادرات، ارزش صادرات رشد ۱۵.۲ درصدی داشته است، برخلاف آن، در بخش فولادی‌ها به‌رغم رشد وزنی ارزش صادرات کاهش داشته است. بررسی وضعیت ۲۰ قلم عمده صادراتی کشور نشان می‌دهد از این ۲۰ قلم، تعداد ۱۱ قلم با کاهش قابل توجه وزن و ارزش روبه‌رو شده‌اند. براساس این آمارها صادرات بنزین با کاهش ۱۰۰ درصدی به صفر رسیده است. صادرات کاتود و قطعات کاتود از مس تصفیه‌شده با کاهش ۷۷ درصدی در وزن و ۷۹ درصدی در ارزش روبه‌رو شده، صادرات سایر فرآورده‌های نفت یا روغن‌های معدنی قیری (با کد تعرفه ۲۷۱۰۱۹۹۰) با کاهش ۵۱ درصدی در وزن و ۷۳ درصدی در ارزش روبه‌رو شده، صادرات پلی‌اتیلن گرید فیلم با چگالی کمتر از ۹۴ درصد (با کد تعرفه ۳۹۰۱۱۳۰) به لحاظ وزنی ۵۶ و به لحاظ ارزش ۷۱ درصدی کاهش، سایر روغن‌های سبک و فرآورده‌ها به جز بنزین (با کد تعرفه ۲۷۱۰۱۲۹۰) به لحاظ وزنی ۳۶ و به لحاظ ارزش ۶۴ درصد کاهش، اوره به شکل‌های مختلف به لحاظ وزنی ۹ درصد رشد به لحاظ ارزش ۵۴ درصد کاهش، پلی‌اتیلن گرید فیلم با چگالی ۹۴ درصد یا بیشتر (با کد تعرفه ۳۹۰۱۲۰۲۰) به لحاظ وزنی ۲۱ درصد و به لحاظ ارزش ۳۵ درصد کاهش، متانول به لحاظ وزنی ۶ درصد و به لحاظ ارزش ۲۶ درصد کاهش، آلومینیوم به صورت کارنشد، غیرمجموع به لحاظ وزنی ۱۴ درصد و به لحاظ ارزش ۲۶ درصد کاهش، سایر محصولات نیمه‌تمام از آهن یا فولاد غیرمجموع به لحاظ وزنی ۶ و به لحاظ ارزش ۱۷ درصد کاهش و پروپان مایع شده در ظروف یک هزار سانتی‌متر مکعب نیز گرچه به لحاظ وزنی رشد ۲۶ درصدی داشته اما به لحاظ ارزش با کاهش ۱۰.۴ درصدی روبه‌رو شده است.

آن طور که آمار و ارقام نشان می‌دهد در کنار فلزات اقلام پتروشیمی نیز از دیگر اقلامی هستند که هم در وزن و هم در ارزش با کاهش قابل توجه صادرات روبه‌رو شده‌اند. البته مشخص نیست در بخش پتروشیمی و شیمیایی‌ها، به جز کاهش قیمت‌های جهانی، صادرات این اقلام چه مقدار تحت تاثیر سیاست ارزی دولت و به‌ویژه سیاست تثبیت قرار گرفته است.

کاهش ۲۰ درصدی قیمت‌های جهانی

در موارد مختلف دلیل کاهش ۸.۸ درصدی ارزش صادرات غیرنفتی ایران به‌رغم رشد ۲۴.۴ درصدی در وزن توضیح داده شد. به‌طور مختصر نگاهی به قیمت جهانی برخی فلزات و اقلام شیمیایی و پتروشیمی نشان می‌دهد قیمت این اقلام در چند ماه اخیر با کاهش قابل توجه روبه‌رو شده است. برای مثال، در ۳ ماه اخیر قیمت جهانی مس کاهش ۸.۶ درصدی داشته است. قیمت سنگ آهن نیز نسبت به اواخر مارس با کاهش ۱۶.۷ درصدی روبه‌رو شده است. قیمت گاز کاهش بیش از ۲۰ درصدی داشته و قیمت جهانی پلی‌اتیلن گرید فیلم با چگالی کمتر از ۹۴ درصد هم در سه ماه اخیر کاهش ۴ درصدی داشته است. قیمت جهانی متانول از ابتدای مارس تاکنون با کاهش ۱۸.۲ درصدی روبه‌رو شده و قیمت آلومینیوم از ابتدای مارس تاکنون کاهش ۷.۷ درصدی داشته است. طی چهار ماه اخیر قیمت جهانی اقلام فولادی نیز به‌طور میانگین کاهش ۲۰ درصدی داشته است.

طبق آمارهای گمرک ایران، صادرات غیرنفتی کشور در بهار امسال به ۳۵.۵ میلیون دلار ارزش ۱۲.۵ میلیون دلار رسیده است. صادرات غیرنفتی بهار امسال گرچه به لحاظ وزنی با رشد ۲۴.۴ درصدی روبه‌رو شده و رکورد صادرات در بهار ۱۰ سال اخیر را شکسته، اما به لحاظ ارزآوری، صادرات در بهار امسال نسبت به مدت مشابه سال گذشته با کاهش ۸.۸ درصدی روبه‌رو شده است. استدلال‌های مختلفی ممکن است درخصوص این تناقض آماری (رشد وزنی به‌رغم کاهش ارزآوری) مطرح شود که یکی از آنها، تغییر ترکیب کالاهای صادراتی به نفع کالاهای با ارزش افزوده پایین و به‌نوعی افزایش خام‌فروشی است. بررسی‌ها نشان می‌دهد تغییر ترکیب کالاهای صادراتی گرچه امکان‌پذیر است، اما بازآرایی صادرات امر زمان‌بری است و نمی‌توان از این زاویه به موضوع نگاه کرد. اما مورد بعدی که در خصوص کاهش ارزآوری صادرات در بهار امسال مطرح بوده، کاهش قیمت جهانی برخی فلزات و اقلام پتروشیمی است. بررسی‌های «فرهنگستان» از اقلام عمده صادراتی و صادرات بخش‌های مختلف (از جمله کشاورزی، فولاد و...) نشان می‌دهد کاهش قیمت جهانی اقلام معدنی پایه و پتروشیمی و شیمیایی مهم‌ترین دلیل این کاهش ارزآوری است. با این وجود، به‌دلیل محدودیت‌های آماری نمی‌توان اثر سیاست ارزی و سیاست تثبیتی دولت را روی صادرات (عمدتاً اقلام پتروشیمی) سنجید.

هر تن کالای ایرانی ۳۵۱ دلار

آن طور که در نمودار قابل مشاهده است، میانگین قیمت هر تن کالای ایرانی در بهار ۱۴۰۲ حدود ۳۵۱ دلار بوده که این میزان نسبت به رقم ۴۷۹ دلار بهار ۱۴۰۱ کاهش ۲۶.۷ درصدی داشته است. اینکه چرا ارزش صادرات ایران نیز به همین مقدار کاهش نیافته، دلیل آن افزایش قابل توجه ارزش وزنی صادرات است، به طوری که در حالی طی بهار امسال ارزش صادرات (مقدار دلاری) با کاهش ۸.۸ درصدی روبه‌رو شده که صادرات غیرنفتی به لحاظ وزنی رشد ۲۴.۴ درصدی داشته است.

قیمت کالاهای وارداتی ۳ برابر

یکی از نکات جالب توجه در تجارت ایران، مقایسه قیمت اقلام وارداتی با قیمت اقلام صادراتی کشور است. طبیعی است هرچه قیمت کالایی بالاتر باشد نشانه‌ای از صادرات یا واردات کالاهای با ارزش افزوده بالا و هرچه قیمت‌ها پایین باشد نشانه‌ای از صادرات اقلام خام یا اقلام در پله اول ارزش افزوده است. آمارهای گمرک ایران نشان می‌دهد در بهار امسال در حالی هر تن کالای صادراتی ایران ۳۵۱ دلار بوده که این مقدار برای کالاهای وارداتی ۱۶۳۸ دلار (۴.۶ برابر) بوده است. همچنین در دوره ۱۳۸۸ تا بهار امسال قیمت هر تن کالای وارداتی به طور میانگین ۳.۵ برابر کالاهای ایرانی بوده است. در کنار ارزش افزوده پایین کالاهای ایرانی نسبت به اقلام وارداتی، باید به این موضوع نیز توجه داشت که ایران به واسطه محدودیت‌های ارزی و تحریمی همواره سعی کرده در قبال صادرات اقلام نفت‌پایه و معدنی پایه، اقلام واسطه‌ای و اقلام سرمایه‌ای وارد کند. برپاوض است همین ترکیب باعث شکاف قابل توجه در قیمت اقلام صادراتی و وارداتی کشور می‌شود؛ چراکه سهم قابل توجه اقلام وارداتی به اقلام سرمایه‌ای (عمدتاً ماشین‌آلات و خط تولید و...) و اقلام واسطه‌ای (مواد اولیه و...) اختصاص دارد که به لحاظ ارزش افزوده، در رتبه بسیار بالا قرار دارند. به عبارتی، در کنار موضوع پایین بودن شاخص پیچیدگی اقتصادی، باید محدودیت‌های تحریمی و ارزی را نیز در این شکاف در نظر گرفت.

کاهش ارزآوری فولادی‌ها به‌رغم رشد وزنی صادرات

یکی از بخش‌هایی که در صادرات غیرنفتی ایران سهم بالایی دارد، بخش معدنی پایه و فلزات معدنی هستند. درخصوص اقلام معدنی و صنایع معدنی گرچه آماری با جزئیات منتشر نشده است اما نگاهی به آمارهای صادرات فولادی‌ها در دو ماهه نخست سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد طی مدت مذکور صادرات مقاطع طولی فولادی (تیرآهن و میلهگرد و نیشی و ناودانی و...) به لحاظ وزنی رشد بیش از ۳۵ درصدی نسبت به دو ماهه نخست سال ۱۴۰۱ داشته‌اند. ۱۴۰۱ داشته‌اند. صادرات مقاطع تخت (ورق گرم و سرد و پوششدار) طی این مدت به لحاظ وزنی رشد نزدیک به ۶۸ درصدی داشته و در مجموع محصولات فولادی در پایان بهار امسال به لحاظ وزنی ۴۰.۳ درصد رشد را به ثبت رسانده‌اند. در بخش فولاد میانی نیز صادرات بیل و بلوم و اسلب به لحاظ وزنی در مجموع رشد ۳۳ درصدی داشته و آهن اسفنجی نیز با رشد ۲۰.۴ درصدی روبه‌رو شده است. این آمارها که از سوی انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران ارائه می‌شود، متأسفانه جزئیات ارزش دلاری صادرات را منتشر نکرده است تا مشخص شود گروه فولادی‌ها در بهار امسال رشد یا کاهش ارزش را تجربه کرده‌اند یا خیر. اما نگاهی به گروه فلزات در آمارهای گمرک ایران نشان می‌دهد محصولات معدنی پایه و فلزات در ۳ ماهه نخست امسال در مقایسه با مدت مشابه سال گذشته به‌رغم رشد وزنی قابل توجه، با کاهش ارزش صادراتی روبه‌رو شده‌اند.

برای مثال، آلومینیوم (کد تعرفه ۷۶۰۱۱۰۰) گرچه در سه ماهه بهار ۱۴۰۲ به لحاظ وزنی کاهش ۱۴ درصدی داشته اما ارزش آن کاهش ۲۶ درصدی را به ثبت رسانده است. در کد تعرفه سایر محصولات نیمه‌تمام از آهن یا فولاد غیرمجموع (با کد ۷۲۰۷۱۲۹۰) صادرات این محصولات گرچه در بهار امسال کاهش ۶ درصدی در وزن داشته اما ارزش آنها کاهش بیش از ۱۷ درصدی داشته است. محصولات نیمه‌تمام از آهن یا فولاد غیرمجموع (با کد تعرفه ۷۲۰۷۱۱۹۰) گرچه در بهار ۱۴۰۲ رشد ۹ درصدی در وزن را تجربه کرده اما به لحاظ ارزش تنها نزدیک به نیم‌درصد رشد داشته است. محصولات تحت عنوان روی غیرمجموع (با کد تعرفه ۷۹۰۱۱۲۱۰) گرچه به لحاظ وزنی رشد ۴۸ درصدی